

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examiner. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examiner past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examiner ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
  - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 65 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Criminaliteit en rechtsstaat

1 B

2 maximumscore 2

- Citaat bij de gevolgen op materieel vlak (één van de volgende): 1
  - “In totaal werden vijftien ruiten met bruto geweld ingegooid.”
  - “Tijdens oud en nieuw 2009 moesten 26 ramen, gemaakt van speciaal gelaagd glas, eraan geloven.”
  - “De totale schade aan het verzorgingshuis bedroeg destijds 25.000 euro.”
  - “Er sneuvelen aan de lopende band ramen.”
- Citaat bij de gevolgen op immaterieel vlak (één van de volgende): 1
  - “Ouderen van een woonzorgcentrum in Delft zijn doodsbang (...).”
  - “Bejaarden voelen zich er al lange tijd niet meer veilig”

3 D

4 D

5 A

6 D

7 A

8 maximumscore 2

- Een repressieve werking omdat het hier gaat om een aanpak van justitie en politie om mensen die zich schuldig maken aan deze overtredingen strenger te bestraffen / mensen die zich schuldig maken aan deze verkeersovertredingen achteraf een hogere boete krijgen 1
- Een preventieve werking omdat de hogere boetes een afschrikwekkend effect kunnen hebben / hogere boetes mensen (meer) kunnen afschrikken om deze verkeersovertredingen te begaan / door het verhogen van de boetes misschien voorkomen wordt dat (veel/meer) mensen zich schuldig maken aan deze overtredingen 1

9 E

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 **maximumscore 1**
werkstraf en leerstraf

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.

11 **C**

12 **maximumscore 1**

In groepsverband ontkennen jongens en meisjes hun eigen verantwoordelijkheid (of de gevolgen voor het slachtoffer). (Ze stellen hun gevoelens van schuld (tijdelijk) buiten werking doordat zij elkaar voor of tijdens het plegen van strafbare feiten wijsmaken dat er niets mis is met hun gedrag.)

13 **A**

14 **B**

15 **C**

16 **B**

17 **maximumscore 1**

Niet iedereen doet aangifte van een strafbaar feit bij de politie. / Niet alle strafbare feiten komen ter kennis van de politie.

18 **B**

19 **maximumscore 1**

1 en 4

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide nummers juist zijn.

20 **maximumscore 2**

- 1
- 3

1
1

Politiek en beleid

---

21 **A**

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 2	
	• 1	1
	• 4	1
23	B	
24	A	
25	C	
26	maximumscore 2	
	• Belangengroepen streven bepaalde belangen na	1
	• Belangengroepen proberen druk uit te oefenen op de politieke besluitvorming (ten behoeve van die belangen)	1
27	maximumscore 2	
	• Machtsmiddel of -bron in de cartoon: Aantal/grootte van de groep (die zij vertegenwoordigen) / de 12 miljoen leden/mobiele bellers	1
	• Voorbeelden van juiste antwoorden van een ander machtsmiddel / andere machtsbron (één van de volgende):	1
	– de beschikking over kennis/deskundigheid	
	– de financiële middelen	
	– formele/wettelijke bevoegdheden hebben	
	– gezag/charisma van (leidinggevende) personen	
	– de toegang tot de media	
	– de toegang tot belangrijke politici/invloedrijke personen	
	– zitting hebben in of deel uitmaken van adviesorganen van het bestuur/de regering	
28	A	
29	maximumscore 1 (over het ontbreken van) persvrijheid/vrijheid van meningsuiting	
30	D	
31	D	
32	D	
33	D	
34	B	

Vraag	Antwoord	Scores
35	maximumscore 2 • 3 • 5	1 1
36	maximumscore 2 Bewering 1 is onjuist. Bewering 2 is juist. Bewering 3 is juist. Bewering 4 is juist. indien vier antwoorden goed indien drie antwoorden goed indien minder dan drie antwoorden goed	2 1 0
37	C	
38	D	

Analyse maatschappelijk vraagstuk: voetbalvandalisme

39 maximumscore 4

- Voetbalvandalisme voldoet aan kenmerk (één van de volgende): 1
  - Er is sprake van een situatie die veel mensen onwenselijk vinden.
  - Er is sprake van een sociaal probleem.
  - Veel mensen vinden voetbalvandalisme/dit probleem in strijd met bepaalde waarden en/of normen.
- want uit tekst 1 blijkt dat (één van de volgende): 1
  - voetbalvandalisme voor veel overlast zorgt in de buurt van het stadion of in de stad waar een wedstrijd is. (Dat vinden veel mensen onwenselijk.)
  - voetbalvandalen de openbare orde verstoren en/of criminele daden plegen. (Dat is in strijd met de waarden en normen van de meeste burgers.)
  - voetbalvandalisme de overheid veel geld kost. (Dat vinden veel mensen onwenselijk.)
  - er veel politie moet worden ingezet, die daarom niet voor andere zaken beschikbaar is. (Dat vinden veel mensen onwenselijk.)
- Voetbalvandalisme voldoet aan kenmerk: 1
het moet gaan om een probleem dat door middel van gezamenlijke actie of door de politiek kan worden opgelost
- want uit tekst 1 blijkt dat (één van de volgende): 1
  - er een nieuwe wet is aangenomen door het parlement om voetbalvandalisme tegen te gaan.
  - burgemeesters meer bevoegdheden hebben gekregen om voetbalvandalisme tegen te gaan.
  - officieren van justitie meer bevoegdheden hebben gekregen om voetbalvandalisme tegen te gaan.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

40 maximumscore 2

- Vanuit de **sociaal-economische** invalshoek is de volgende informatie uit tekst 1 van belang:
het voetbalvandalisme kost de overheid veel geld (r.9-10) / er zijn veel kostenposten (r.13-17) 1
- Vanuit de **politiek-juridische** invalshoek is de volgende informatie uit tekst 1 van belang:
(voorbeelden van een juist antwoord): 1
  - er is een nieuwe wet (de voetbalwet) in werking getreden.
  - de bevoegdheden van burgemeesters/officieren van justitie om voetbalvandalisme (preventief) te bestrijden zijn uitgebreid.

Ook goed:

- Vanuit de **sociaal-culturele** invalshoek is de volgende informatie uit tekst 1 van belang:
voetbalvandalisme is in strijd met wettelijke regels/algemene normen en waarden 1
- Vanuit de **veranderings- en vergelijkende** invalshoek is de volgende informatie uit tekst 1 van belang:
(voorbeelden van een juist antwoord): 1
  - er is een nieuwe wet (de voetbalwet) in werking getreden.
  - de bevoegdheden van burgemeesters/officieren van justitie om voetbalvandalisme (preventief) te bestrijden zijn uitgebreid.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen voor een juiste combinatie van invalshoek en informatie uit tekst 1.

41 B

42 maximumscore 1

De stelling is juist
want in de tabel kun je aflezen dat
in 2007-2008 309 mensen zijn gedagvaard en dat in 2005-2006 242
mensen zijn gedagvaard.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen voor een juiste combinatie van antwoord en verklaring.

43 maximumscore 1

het groepsgevoel/het belang om bij een groep te horen

Vraag	Antwoord	Scores
44	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • “Men heeft een eigen kledingstijl en er is sprake van een zekere mate van leiders en organisatie.” (r.2-3) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • “Het is opmerkelijk dat geweld tegen anderen bij veel notoire ordeverstoorers onderdeel is geworden van hun levensstijl” (r.17-18) 	1
	Ook goed te rekenen:	
	<ul style="list-style-type: none"> • “Drugsgebruik ... het geval is.” (r.2-5) 	1
45	D	
46	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Citaat: “de beschuldiging komt op de voorpagina van de krant, het bericht over vrijspraak niet” (r.22-23) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dit is een voorbeeld van selectieve berichtgeving omdat hieruit blijkt dat de kranten keuzes maken in de berichtgeving: het nieuws van de aanhouding/beschuldiging van de Ajacieden vinden kranten veel belangrijker dan het nieuws over de vrijspraak van de Ajaxsupporters 	1
47	B	
48	C	
49	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • Rechtsbescherming houdt in: dat burgers rechten hebben waardoor ze beschermd worden tegen de overheid / dat burgers beschermd worden tegen de willekeur van de overheid / te grote overheidsmacht 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Deze bevoegdheid van de burgemeesters past hier niet in, omdat (voorbeeld van een goede argumentatie): de rechtsbescherming ook inhoudt dat burgers geen straf mag worden opgelegd als ze niet schuldig zijn bevonden aan een strafbaar feit. Dit is bij het preventief opleggen van een meldingsplicht wel het geval dus ik vind dit niet passen binnen een rechtsstaat. 	2
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Deze bevoegdheid van de burgemeesters past hier wel in, omdat (voorbeeld van een goed argumentatie): als een meldingsplicht preventief is opgelegd, degene die zich verplicht moet melden dit altijd nog kan aanvechten bij de rechter. Deze moet erop toezien dat de overheid niet onterecht rechten van burgers beperkt. Zo wordt de rechtsbescherming gewaarborgd, daarom vind ik dat het preventief opleggen van de meldingsplicht past binnen de rechtsstaat. 	2

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 22 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	naar: De Telegraaf van 23 april 2011
tekst 2	naar: De Telegraaf van 4 januari 2011
tekst 3	naar: de Volkskrant van 27 augustus 2011
tekst 4	naar: column in het Financieele Dagblad van 20 april 2011
afbeelding 1	Paul Kusters, www.toosenhenk.nl van oktober 2010
tekst 5	www.destentor.nl van 15 mei 2011
tekst 6	www.ad.nl van 5 september 2011
tekst 7	naar: www.telegraaf.nl van 5 september 2011
tekst 8	naar: www.volkskrant.nl van 15 september 2010
tekst 9	naar: www.nos.nl van 6 augustus 2010
tekst 10	naar: www.hartvannederland.nl van 11 mei 2011
tekst 11	naar: Trouw van 27 augustus 2011
afbeelding 2	Tom Janssen, Trouw van 7 juni 2011
tekst 12	www.nu.nl van 2 november 2010
tekst 13	naar: www.fnv-kiem.nl van 15 december 2010
afbeelding 3	Paul Kusters, www.toosenhenk.nl van 19 september 2010
tekst 14	naar: www.trouw.nl van 4 december 2010
tekst 15	www.depers.nl van 20 september 2011
tekst 16	naar: gemeente.groningen.nl van 16 september 2011
tekst 17	naar: Trouw van 27 augustus 2011
tekst 18	naar: www.volkskrant.nl van 3 augustus 2011
tekst 19	naar: de Volkskrant van 13 mei 2011
tekst 20	naar: www.trouw.nl van 9 juni 2011
bijlage	
tekst 1	naar: www.rijksoverheid.nl van 2011
tabel 1	naar: CIV Jaaroverzicht seizoen 2009-2010, www.civ-voetbal.com
tekst 2	naar: enige fragmenten uit de publicatie 'Ordeverstoringen en groepsgeweld bij evenementen en grootschalige gebeurtenissen: scherpste en alertheid.' (2010), www.hetccv.nl van 30 juli 2011
tekst 3	naar: dossiers.nieuws.nl van 20 augustus 2010
tekst 4	naar: www.ajaxlife.nl van 17 juni 2011